

Zprávy, informace, oznámení

Rektor Univerzity Palackého v Olomouci vypisuje

výběrové řízení

na obsazení místa odborného asistenta pro Centrum interdisciplinárních studií UP se zaměřením na problematiku udržitelného rozvoje a globálních environmentálních vztahů.

Nástup možný od 1. 1. 1999.

Kvalifikační předpoklady: ukončené VŠ vzdělání v oboru, ukončené nebo započaté PGDS, praxe a publikační činnost, morální a občanská bezúhonnost.

Příhlašku doloženou životopisem, osobním dotazníkem, doklady o vzdělání, přehledem odborné praxe a seznamem publikační činnosti zašlete **do dvou týdnů** po zveřejnění v tisku na personální oddělení Rektorátu Univerzity Palackého, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc.

J. Barnetová,
vedoucí PaM Rektorátu UP

Ústav biologie Lékařské fakulty UP vypisuje

konkurz

na místo chemické laborantky s nástupem od 1. 1. 1999. Příhlašky s údaji o vzdělání a praxi poslejte na adresu Ústav biologie LF UP, Hněvotínská 3, 775 15 Olomouc.

Doc. Dr. J. Kunert,
tajemník Ústavu biologie LF UP

Přednáška na FF UP

Olomoucká pobočka Jazykovědného sdružení ČR uspořádala ve středu 11. 11. v posluchárně č. 11 přednášku doc. PhDr. Josefa Jodase (FF UP) *Lexikální bohemismy v německém jazyce*. Úvodní slovo pronesl prof. PhDr. M. Komárek, DrSc.

-js-

Jen několik řádků

K vnitřním grantům

Pokud se tak už nestalo, pak je na čase se zeptat, v co se nakonec proměnily peníze přidělené loňským a předloňským projektům, které slibovaly publikační výstup. Teď je na to vhodná doba, protože časový odstup je dosažen.

Nemělo by zůstat bez povšimnutí, jestliže byly peníze z grantu utráceny na věci účetně sice řádně doložené, ale projektovaný cíl nebyl splněn. Záměna prostředků za cíl, způsobená odklonem orientace aktivity od postulovaného výsledku k jeho předpokladu, je nejběžnější způsob úniku od odpovědnosti za nezdar ve všech sférách lidského jednání, univerzitní nevyjímaje. Je to evolučně vysoce zakonzervovaný fenotyp, řekl by genetik.

Jako inhibitor těchto škodlivých záměn musí mezi poskytovatelem grantu a jeho příjemcem fungovat zpětná vazba. Vytvoří se snadno: poskytovatel požádá o předložení publikace s výsledky grantového projektu k nahlédnutí – žádné hlášení ani komentář nemůže nahradit separátní otisk práce položený na stůl.

Úspěšného řešitele by mělo po ověření výsledků očekávat poděkování, neúspěšného řešitele a jeho spoluřešitele vyloučení na pár let ze soutěže o vnitřní grant. Univerzitní obci se tím dá jasně najevo, že také na UP funguje grantový systém na principu výběru vědecky úspěšných, produktivních jedinců a neslouží k finančnímu přilepšení provozu na pracovišti.

M. Hejtmánek

Slavnostní akt v aule FF UP

V aule Filozofické fakulty UP se 18. 11. 1998 ve 14 hod. uskuteční slavnostní akt promoce absolventů postgraduálního doktorandského studia Lékařské fakulty, Filozofické fakulty, Pedagogické fakulty, Přírodovědecké fakulty, Fakulty tělesné kultury UP a předání jmenovacích dekretů docentů, kteří se habilitovali na LF, FF, PdF, PpF a CMTF UP. Do programu zasedání je zařazeno i slavnostní předání Ceny rektora a Klubu absolventů a příznivců UP.

Diplomy převzímou: doc. MUDr. Josef Bartek, CSc. (obor biochemie), doc. PhDr. Ingeborg Fialová, Dr. (obor dějiny německé literatury), doc. PhDr. Josef Jodas (obor český jazyk), doc. PhDr. Zbyněk Janáček (obor výtvarné umění), doc. RNDr. Tomáš Kepka, DrSc. (obor algebra a teorie čísel), doc. ing. Vladimír Křen, CSc. (obor organická chemie), doc. Ludvík Kundera, dr. h. c. (obor teorie a dějiny literatury, divadla a filmu), doc. RNDr. Roman Kubínek, CSc. (obor aplikovaná fyzika), doc. RNDr. Karel Lemr, Dr. (obor analytická chemie), doc. ak. mal. Jan Mesner (obor výtvarné umění), doc. ThDr. Pavel Miklušák (obor dogmatická teologie), doc. PhDr. František Musil, CSc. (obor české dějiny), doc. MUDr. Jan Příborský, CSc. (obor farmakologie), doc. RNDr. Juraj Ševčík, Dr. (obor analytická chemie), doc. PhDr. Dušan Tomajko, CSc. (obor kinantropo-

logie), doc. MUDr. Jaroslav Veselý, CSc. (obor patologická fyziologie), doc. MUDr. Josef Zadražil, CSc. (obor vnitřní nemoci).

Promování budou tito absolventi PGS: PhDr. Božena Bednaříková (obor český jazyk, FF), PhDr. Iveta Bednaříková (obor andragogika, FF), PhDr. Marcela Bendová (obor klinická psychologie, FF), Mgr. Karel Doležal (obor buněčná a molekulární biologie, LF), Mgr. Pavel Hlavinka (obor filozofie, FF), Pavel Stěpánek (obor teorie a dějiny výtvarných umění, FF), Mgr. Eva Höflerová (obor český jazyk, FF), PhDr. Éva Jandová (obor český jazyk, FF), Mgr. Monika Javorská (obor německý jazyk, FF), PhDr. Mgr. Ladislav Rýznar (obor andragogika, FF), MUDr. Dalibor Musil (obor vnitřní lékařství, LF), MUDr. Lenka Roubalíková (obor stomatologie, LF), RNDr. Ludmila Zajoncová (obor lékařská chemie a biochemie, LF), Mgr. Jan Jílek (obor analytická chemie, PpF), Mgr. Roman Klička (obor fyzikální chemie, PpF), Mgr. Pavel Pospíšil (obor biofyzika, PpF), Mgr. Martin Cajánek (obor biofyzika, PpF), Mgr. Robert Kuropatwa (obor biofyzika, PpF), Mgr. Martin Rulík (obor ekologie, PpF), PaedDr. Libuše Danielová (obor pedagogika, PdF), RNDr. Miroslava Přidalová (obor antropologie, PdF), PaedDr. Vlastimil Štekr (obor kinantropologie, FTK).

-red-

Lyžařská škola pro děti

Akademik centrum – sekce pohybových aktivit FTK UP pořádá lyžařskou školu pro děti ve věku 5–15 let.

Kde? Karlov, Praděd.

Kdy?

A – soboty	9. 1.	16. 1.	23. 1.	30. 1.
B – neděle	10. 1.	17. 1.	24. 1.	31. 1.
C – soboty	6. 2.	13. 2.	20. 2.	27. 2.
D – neděle	7. 2.	14. 2.	21. 2.	28. 2.
E – soboty	6. 3.	13. 3.	20. 3.	27. 3.
F – neděle	7. 3.	14. 3.	21. 3.	28. 3.

A co tam?

Výuka lyžování pod vedením instruktorů (studentů TV–FTK), soutěže, hry, hry na sněhu, netradiční náčiní a pomůcky, závěrečný karneval, závody o ceny, spousta legrace.

Za kolik?

Karlov 790 Kč, Praděd 890 Kč (4 víkendy). V ceně je zahrnuta výuka lyžování, doprava, materiál, doprovodný program. Pro sourozence sleva 5%.

Informace a přihlášky: Hana Vyroubalová, FTK – Akademik centrum, tř. Míru 115, 771 11 Olomouc, tel.: 068/5423 091, 068/5412 382.

Příhlašky si můžete vyzvednout i v prodejně Mader sport, ul. Denisova 20.

-red-

Volejbalový turnaj

Akademik centrum – sekce TV a sportu FTK UP Olomouc uspořádá pod záštitou rektora UP prof. RNDr. Lubomíra Dvořáka, CSc., ve středu 18. 11. tradiční 39. volejbalový turnaj vysokoškolských družstev k Mezinárodnímu dni studentstva. V tomto roce to bude již 7. ročník volejbalu smíšených družstev (minimálně 2 ženy na hřišti). Je pozváno 16 fakult vysokých škol z ČR a SR včetně fakult UP. Zápolit se bude ve Sportovní hale UP od 8.30 do 16.00 hod.

PhDr. A. Orlová,
ředitelka turnaje

Den nových dárců krve,

Transfúzní oddělení FN pořádá ve čtvrtek 19. 11. od 6.30 do 13.00 hod. *Den nových dárců krve*. Akce se uskuteční na transfúzním oddělení ve Fakultní nemocnici (I. P. Pavlova 6).

Podmínky:

1. dobrý zdravotní stav (vylučuje: žloutenku, těžší alergie, zánět ledvin, onemocnění srdce),
2. v den odběru – musí být dárcem zdravý,
3. 14 hodin před odběrem nesmí jíst žádná jídla obsahující tuk,
4. nehladovte, pijte hodně nealkoholických nápojů.

K dobrému pocitu, že jste pomohli nemocným, jistě přispěje i dárek za první odběr.

Bližší informace (nejen o zdravotních podmínkách) získáte na tel. 585 2236 (transf.odd.) nebo e-mail: jukl@risc.upol.cz.

Dr. M. Jukl

Habilitace a profesury

Cyrlometodějská teologická fakulta UP

Děkan CMTF UP oznamuje, že ve středu 18. 11. 1998 se před Vědeckou radou fakulty uskuteční tato profesorská řízení:

V 10.00 hod. proběhne profesorské řízení doc. ThDr. Josefa Dolisty, Dr., proděkana pro vědecký rozvoj Teologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, vedoucího katedry fundamentální, dogmatické teologie a teologie spirituality, pro obor dogmatická teologie. Přednáška doc. J. Dolisty bude mít název „Vzkříšení na konci časů nebo hned po smrti?“

Ve 14.00 hod. proběhne profesorské řízení doc. PhDr. Miloslava Pojsla, vedoucího Katedry církevních dějin, patologie a křesťanského umění CMTF UP, obor církevní dějiny a křesťanské umění. Doc. M. Pojsl bude mít přednášku s názvem „Smrt, pohřeb a hrob proního moravského metropolitů sv. Metoděje (problematika lokalizace hrobu a současný stav bádání)“.

Přednášky se uskuteční v rotundě, v prvním poschodí budovy CMTF UP (Univerzitní 22).

-cmf-

Zprávy, informace, oznámení

Zasedal Akademický senát UP

Ze zápisu zasedání AS UP ze dne 4. 11. 1998 vybíráme:

Rektor UP seznámil senátory s výsledkem jednání VR UP v záležitosti výzkumných záměrů UP a s předpokládanou výší rozpočtu na rok 1999, který má být o 10% vyšší než letošní. Pravidla při rozdělování rozpočtu v rámci UP budou stejná jako v letošním roce.

Předseda ekonomické komise AS UP dr. Bank informoval o výsledcích jednání komise, na jejímž programu bylo projednáno materiálů, které předložil kvestor UP (*Čerpání financí rozpočtu účetní periody 1–9/98, Investiční program na roky 1999–2001 a možnosti řešení ve vazbě na další možné zdroje z MŠMT ČR*). Vzhledem k tomu, že jednání komise se nezúčastnil kvestor UP, nebyly objasněny záměry v těchto oblastech ani nedostatky v předložených materiálech. Na doporučení ekonomické komise AS UP přijal následující usnesení:

1. AS UP bere na vědomí informativní materiál čerpání financí rozpočtu účetní periody 1–9/98 a návrh investičního programu na roky 1999–2001.

2. AS UP žádá vedení UP řešit kritickou situaci FTK a PF UP s vedením těchto fakult v souladu s usnesením AS UP ze dne 6.5.1998.

3. O výsledku těchto jednání s vedením uvedených fakult včetně rozboru čerpání finančních prostředků v rámci povodní bude vedení UP informovat na dalším zasedání AS UP.

Rektor UP informoval o přípravě vnitřního mzdového předpisu na UP a o záměru rozpustit ke konci roku VR UP a jmenovat novou v souladu s vysokoškolským zákonem. Tuto záležitost bude nutno projednat na příštím zasedání AS UP v prosinci 1998.

Mgr. Malacka informoval o tom, že hlavní pracovní tým požádal písemně MŠMT ČR o jednoznačný právní výklad týkající se způsobu a možnosti provedení voleb do AS UP; ministerstvo se dosud nevyjádřilo.

Prorektor UP J. Tillich seznámil senátory s přípravou norem a uvedl, že vedení UP schvá-

lilo jednotný *Studijní a zkušební řád UP*. Nyní je v připomínkovém řízení a do příštího zasedání bude jeho návrh předložen. Pro *Disciplinární řád UP* je nutno zajistit stanovisko právníka (zda lze přenést pravomoc děkana na univerzitní komisi). Pro *Stipendijní řád UP* nejsou vyřešena některá pravidla.

Akademický senát schválil na doporučení pedagogické komise nové studijní obory na FF UP (magisterské pětileté dvouoborové studium – denní – žurnalistika, magisterské pětileté jednooborové studium – denní – anglická filologie, čínská filologie, japonská filologie, německá filologie, ruská filologie, magisterské pětileté dvoustupňové jednooborové studium – denní, distanční, kombinované – kombinace denního a distančního studia – odborná ruštiná pro hospodářskou praxi, odborná francouzština pro hospodářskou praxi, bakalářské studium – tříleté jednooborové, distanční – sociální práce).

Dále AS UP schválil změnu názvu stávajícího oboru habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem z verze výtvarné umění na verzi výtvarná výchova a nový postgraduální obor na PdF – hudební teorie a pedagogika.

Prof. Macháček podal informace ze zasedání předsednictva RVŠ a seznámil senátory se stanoviskem FF UP, které bylo zasláno RVŠ jako reakce na to, že v RVŠ jako host zasedá prof. Tollingerová, která se aktivně podílí na normalizačním procesu na UP před listopadem 1989. AS UP se připojil ke stanovisku FF a přijal toto usnesení:

AS UP vyjadřuje znepokojení nad účastí prof. Tollingerové v RVŠ a žádá Centrum pro výzkum VŠ, aby její další delegaci zvážili.

Student Sargánek referoval o změně situace v financování RVŠ.

Schůzka předsedů AS fakult, předsedů komisí AS a zástupce studentů bude dne 27. 11. 1998 ve 13 hod. Příští zasedání AS UP se uskuteční 9. 12. 1998 ve 13. 00.

Vybrala -mav-.

Stručně

Neurologická klinika FN a LF UP v Olomouci pořádala 4. 11. regionální seminář na téma „**Interferony beta-zlom v terapii roztroušené sklerózy mozkomíšni?**“ Stěžejní referát přednesl prof. O. J. Kolar z Centra pro roztroušenou sklerózu mozkomíšni v Indianapolis (USA). Seminář proběhl ve velké posluchárně Neurologické kliniky LF UP za velké účasti neurologů a lékařů zainteresovaných na problematice tohoto onemocnění. * * *

(Ne)smysluplný večer na téma: **Textappeal je gdyš... aneb otrušík** proběhl 10. 11. v Muzeu umění. Na studentské textappealy 60. let vzpomínal za doprovodu syna Oldřicha dr. Břetislav Smysl. * * *

K 75. výročí úmrtí Karla Dostála-Lutinova se 10. 11. uskutečnila konference, jejíž téma znělo: **Česká katolická moderna**. * * *

V posluchárně č. 504 u sklenku v budově D (Olomouc-Holice) proběhl 12. 11. **seminář doktorandů Katedry botaniky PřF UP**. * * *

Ve dnech 24. – 25. 11. pořádají Polský institut v Praze, Velvyslanectví Polské republiky v Praze a Oddělení polské filologie FF UP v Olomouci mezinárodní vědeckou konferenci **Adam Mickiewicz: Texty a kontexty** která proběhne u příležitosti 200. výročí narození tohoto polského národního básníka. Konference se uskuteční v Besedním sále Muzea umění a v prostorách Vlastivědného muzea v Olomouci. * * *

Středoevropská univerzita a Open Society Fund Praha uspořádaly 12. 11. v aule FF UP besedu pro vysokoškolské studenty na téma: **Máte zájem studovat na Central European University – Středoevropské univerzitě v Budapešti?**

-map-, -mav-

Otázka pro: PhDr. H. Pilátovou, ředitelku AVC UP

Jaké jsou hlavní výsledky činnosti AVC UP v roce 1998 a jak rozšířilo své služby?

V roce 1998 začalo AVC připravovat univerzitní WWW stránky, které si každý zájemce může prohlédnout na internetové adrese www.upol.cz. Ve spolupráci s redaktorem, výtvarníky a dalšími pracovníky se stále snažíme přinášet všem českým i zahraničním zájemcům nejaktuálnější informace o celé Univerzitě Palackého.

V oblasti výukových videoprogramů vytvořilo AVC pořady, které slouží nejrůznějším katedrám a pracovištím UP.

Pro Lékařskou fakultu UP jsme v letošním roce dokončili další 4 díly Anatomického videoatlasu, tentokrát topografii krku v lékařské i bakalářské verzi. Tyto anatomické lekce připravuje autorský kolektiv pod vedením doc. Holíbkové. Počet dílů dosáhl letos úctyhodného čísla 20 a připravujeme další. Studenti medicíny tak mohou na reálných záběrech z pitevny i z demonstrací doplněných názornou animací podrobně studovat danou problematiku a lépe ji pochopit, aniž by byli omezovali kapacitou pitevny, časem pedagogů atd. O Anatomický videoatlas je velký zájem také na jiných lékařských fakultách a na středních zdravotnických školách.

Druhým, dnes značně rozsáhlým souborem, jsou pořady pro Ústav histologie a embryologie. Minulý měsíc jsme dokončili program Nervová tkáň, který je téměř celý animovaný. Autorky MUDr. Černochozová a MUDr. Pospíšilová pomocí techniky a grafických možností AVC podrobně a názorně vysvětlují danou problematiku.

Úspěchem skončil pořad, který jsme vytvořili pro Ústav biofyziky LF společně s autorem doc. J. Pešákem. Na letošním Academia filmu Olomouc byl program O hlase a řeči oceněn jako nejlepší výukový pořad.

Z dalších projektů v letošním roce dokončených nebo rozpracovaných jmenujme například 2 díly pořadu o postižených dětech v pěstounské péči autorky prof. Koluchové s názvem **Potřebují rodinu**. Při natáčení jsme navštívili několik pěstounských rodin a díky filmu budou moci i studenti poznat, kolik péče a lásky dávají náhradní rodiny handicapovaným dětem.

Rozpracován je také pořad o antických tradicích v Olomouci pro Filozofickou fakultu UP, dokument o Společné laboratoři optiky a připravujeme natáčení o integraci postižených dětí do škol.

Rozsáhlým projektem jsou 4 díly animovaných výukových pořadů z genetiky, z nichž polovina je již téměř dokončena.

Samozřejmě, že bez úzké spolupráce s autory, bez jejich značného nasazení a obtížné práce na scénáři, při natáčení i při střihu (což je často náročnější než příprava publikace), bychom uvedené pořady nemohli realizovat.

Velké množství projektů, jejichž náklady hradí především grantové prostředky, způsobilo, že jsme na podzim zastavili tvorbu pravidelného univerzitního zpravodajství. Kapacita techniky, ale především pracovníků (tvořící tým AVC UP tvoří pouze 4 pracovníci) na to nestačila. Od nového roku však uděláme vše pro to, abychom ve zpravodajství

pokračovali. Bude záležet na všech katedrách a pracovištích UP, jaký bude jeho obsah, protože nejvíce problémů nám činilo získávání informací o tom, co se kde zajímavého děje.

Dalším okruhem činností, které AVC zajišťuje, je prezentace výsledků vědy a výzkumu prostřednictvím počítačové grafiky a diapozitivů, které využívá zatím především Lékařská fakulta UP. Také rozvoj informačních technologií slavil letošní rok své úspěchy: AVC UP se ve spolupráci s CVT UP podílelo na 4 interaktivních videokonferencích.

Pro příští rok nabízíme také možnost zpracování multimediálních interaktivních programů na CD-ROM. Tato informace by měla oslovit především autory publikací, neboť lze jejich dílo převést do elektronické podoby, doplnit audiovizuálními ukázkami, interaktivními testy, fotografiemi či animací a zvýšit tak jeho názornost, účinnost a samozřejmě i zajímavost.

Veškeré další informace, včetně kompletního katalogu videoprogramů, které AVC za dobu své existence vytvořilo, získáte také na výše uvedených webových stránkách nebo přímo na AVC v tereziánské zbrojnici.

Již nyní připravujeme práci na rok příští. Prosim tedy všechny zájemce o služby AVC, aby se se svými požadavky a dotazy obrátili na naše pracoviště co nejdříve (tel. 563 1718 – H. Pilátová), abychom mohli projednat podrobnosti, připravit realizaci, popřípadě řešit finanční prostředky, potřebné k uskutečnění projektu.

-mav-

Události

Téma: dyslexie a dysgrafie

Ve dnech 13. a 14. 10. 1998 se konalo ve středisku Britské rady v Olomouci další z pravidelných celostátních setkání didaktiků anglického jazyka kateder anglistiky pedagogických i filozofických fakult a regionálních koordinátorů Britské rady pro další vzdělávání učitelů, na jehož pořádání se tentokrát podílela anglická sekce Katedry anglického a německého jazyka PdF UP.

Hlavním bodem programu byla problematika práce s žáky se specifickými poruchami učení (dyslektiky a dysgrafie). Seminář vedla formou pracovní dílny britská specialista paní Joan Lindemanová. V průběhu dvou půldených bloků se jí podařilo nejen seznámit účastníky s povahou a projevy této poruchy, ale prostřednictvím simulovaných situací jim zpřístupnit i pocity žáků s těmito poruchami a na tomto základě objasnit, jak je třeba s dyslektiky pracovat.

V průběhu semináře měli účastníci možnost seznámit se i s řadou anglických titulů k této problematice, které s sebou paní Lindemanová

přivezla, a dostali také seznam dostupné české literatury. O situaci dyslektického žáka v jazykových hodinách se začali didaktici cizích jazyků zajímat teprve v poslední době. Proto se setkala s velkým zájmem všech zúčastněných publikace absolventek jednooborového studia anglického jazyka na PdF UP B. Pechancové a A. Smrčkové *Čvičení a hry pro žáky se specifickými poruchami učení v hodinách angličtiny* (Vydavatelství UP 1998), kterou vytvořily v rámci rezortního úkolu MŠMT ČR pro české učitele na základě své diplomové práce.

V závěru setkání se všichni zúčastnění metodici dohodli na krocích, které bude třeba podniknout pro to, aby se k učitelům cizích jazyků dostaly co nejdříve dostatečně srozumitelným způsobem alespoň základní informace o povaze specifických poruch učení a aby byli formou názorných instrukcí seznámeni se způsoby práce, které budou pro dyslektické žáky motivující a zároveň jim pomohou překonávat v cizím jazyce obtíže spojené hlavně s psanou formou jazyka.

A. Lenochová

Snínkem T. Jemelky se vracíme k setkání s přední rakouskou spisovatelkou dětské a mládežnické literatury Juttou Treiberovou. Populární autorka literatury pro děti je absolventkou germanistiky a anglistiky vídeňské univerzity. Spisovatelské činnosti se věnuje především od r. 1988. Do té doby působila jako středoškolská profesorka na gymnáziu v Oberpullendorf.

Za své rozsáhlé dílo obdržela řadu ocenění, mezi něž lze zařadit např. Ehrenpreis des Bundesministeriums für Unterricht und Kunst (1979), Kinderbuchpreis der Stadt Wien (1992 a 1995), Steirische Leseeule (1992), Die Besten Sieben – Deutschlandfunk Köln (1996) atd.

Akci, která proběhla v aule FF UP, uspořádal Rakouský kulturní institut v Praze a Rakouská knihovna FF UP.

-map-

Basketbal mezi fakultami

Ve čtvrtek 11. 11. shlédla solidně zaplněná Sportovní hala UP první zápas mezifakultního přeboru v basketbalu. Pořádání tohoto turnaje se ujali studenti FTK UP Dalibor Hon (katedra rekreologie) a Lukáš Kapaňa (katedra aplikované TV).

Jako první se utkali studenti FTK UP a PF UP. Již od začátku byla zřejmá převaha právníků, zatímco loňští přeborníci z FTK UP hráli v útlumu a dlouho se hledali. Právníci se od prvních minut ujali vedení a vysoký rozdíl si udržovali po celý poločas. Největší zásluhu na tom měli Vyplela a Velda. Po přestávce tak oba týmy nastupovali za stavu 33:16 pro právníky.

Nástup se vydařil lépe tělocvikářům, kteří díky zlepšené obraně, větší koncentrovanosti a trojkám Budňáka stáhli nepříznivý výsledek na rozdíl pouhých osmi bodů, který už však nedokázali snížit. Studenti práv tak zaslouženě vyhráli 61:50.

Nejllepší střelci: Budňák (20 bodů, FTK), Vydlel (20 bodů, PF), Pivnička (13 bodů, FTK), Velda (12 bodů, PF), Pahútová (8 bodů, PF), Dorazil (8 bodů, PF), Gallo (7 bodů, PF), Kudláček (6 bodů, FTK), Vrba (6 bodů, PF), Bryjová (5 bodů, FTK).

Další zápasy se konají každý čtvrtek ve Sportovní hale UP.

-dah-, -jaš-

Workshop diabetologů skončil

Ke zprávě doc. Chlupa (ŽUP č. 7, s. str. 4) ještě dodáváme, že v Olomouci má diabetologie dvacetiletou tradici a tento workshop byl v pořadí již pátou diabetologickou akcí s mezinárodní účastí, na jejíž realizaci se podílela Lékařská fakulta UP a Fakultní nemocnice.

Pozoruhodnou zvláštností workshopu bylo, že jeho účastníci dostali do rukou plná znění prezentovaných prací v průběhu jednání, a to ve formě Supplementa Zpravodaje klinické farmakologie a farmacie (ročník 12, 1998). Redakce tohoto periodika LF UP a FN tímto počinem prokázala pohotovost, vítanou všemi přítomnými odborníky s uznáním.

Naše čtenáře bude zajímat, že v České republice je dnes více než 600 tisíc léčených diabetiků. Prevalence cukrovky je u nás 7,4%, s vyšším výskytem u mužů (8,4%) než u žen (6,4%), má vzestupnou tendenci a třetina nemocných o své chorobě neví. Každých patnáct let se počet registrovaných diabetiků ve světě téměř zdvojnásobuje. V roce 1996 jich bylo celosvětově registrováno 132 milionů a asi stejný počet nemocných uniká záchytu.

-mh-

Konference o politických stranách

Dokončení ze str. 1

ferenci na Slovensku (např. PhDr. Alena Bartlová, CSc.; PhDr. Peter Zelenák, CSc. aj.) a mezi referujícími jsme uvítali i vědeckého pracovníka Collegia Carolina z Mnichova Roberta Luf-ta. (Ten mimochodem věnoval katedře historie řadu knih z produkce tohoto střediska.) Důstojně se prezentovala i FF UP prostřednictvím vystoupení prof. PhDr. Miloše Trapla, CSc., PhDr. Karla Podolského, Mgr. Dietra Schallnera, Mgr. Pavla Šaradína a studentky historie Marie Crhové, která signalizovala nejen nástup mladé badatelské generace (Mgr. J. Rokoský, Mgr. T. Dvořák aj.), ale současně dokumentovala výsledky, jichž lze dosáhnout při zájmu učitelů o talenty.

Zatímco reflexe historického zkoumání politických stran byla v rámci možnosti víceméně úspěšná, naplnění druhé části názvu konference, tj. výhled do budoucna, vyvolává rozpaky. Spojení historického a politologického přístupu a společné jednání vědců z obou oborů lze sice označit za pozitivum, ovšem ukázalo se, že politologové zatím s obtížemi zvládají problematiku stranického systému po roce 1989 (těmto otázkám byl věnován závěrečný blok jednání konference) a jejich pohled na stranictví v jednotlivých fázích historického vývoje na našem území (do roku 1918, 1., 2., 3. republika, léta totality) bude nutno iniciovat a zájem teprve vyvolat (to se týká i sociologů). Stejně tak z řad účastníků nevzešel návrh, který by směřoval k překonání roztržitosti badatelů a společnému postupu, jenž se jeví jako jedině možný při zvládnání tak obtížné a široké problematiky, jakou představuje syntéza politického stranictví na našem území. Za této situace Katedra politologie a evropských studií FF UP předložila návrh zpracovat studijní příručku shrnující současné poznatky o politických stranách od 60. let 19. století do současnosti s výhledem jejího rozšíření na jakousi encyklopedii stranictví na našem území a projekt specializovaných seminářů jako jisté platformy udržující zájem o zkoumání zmíněné problematiky. Do jaké míry se podaří tyto záměry realizovat, to ukáže teprve čas.

Doc. PhDr. PaedDr. P. Marek, Dr.,
Katedra politologie a evropských studií FF UP

Události

Co nabízí 3M?

To se mohli dozvědět ti, kteří 6. 11. navštívili v prostorách Filozofické fakulty UP prezentační výstavu kancelářské, audiovizuální a didaktické techniky. Akci pořádal Kabinet aplikované ekonomie FF UP ve spolupráci s olomouckou pobočkou firmy NORA, a.s., výhradním distributorem značek 3M a Imation pro ČR.

Návštěvníci, kteří se během pátečního dopoledne přišli podívat na audiovizuální techniku, zpětné projektory, multimediální projektory, promítací plátna, flip-chart, datová média, kancelářský program Post-it, ergonomické výrobky k počítači a další prezentační systémy a pomůcky pro výuku, tak měli možnost osobně se s danou technikou seznámit, nechat si ji zástupci firmy předvést a vyzkoušet.

Jelikož se jednalo o první akci tohoto druhu, kterou Kabinet aplikované ekonomie FF UP na akademické půdě pořádal, je spokojenost vystavovatele, jakož i příznivá odezva u návštěvníků příslibem pro pořádání podobných akcí do budoucna. Mezitím se mohou všichni ti, kteří si již během výstavy něco zakoupili nebo objednali, přesvědčit o tom, jak jim tyto užitečné věci přijímají jejich práci.

Ing. E. Francová,
Kabinet aplikované ekonomie FF UP

Německý botanik
hostem PdF UP

Ve dnech 28. 10. – 2. 11. 1998 navštívil UP německý botanik – palynolog, prof. dr. Herbert Straka. Před odchodem z činné služby působil na Friedrich Wilhelm Universität v Kielu (SRN). Jeho letošní pobyt v Olomouci byl součástí přednáškové cesty po České republice. Přednášel již v Praze pro pracovníky Botanického ústavu AV a pro Českou botanickou společnost. V Olomouci přednesl na Katedře přírodopisu a pěstitelství PdF UP dvě velmi zajímavé přednášky doplněné diapozitivy s názvy *Užitkové rostliny tropů a hmyzožravé rostliny*. Další přednášky se uskutečnily v Brně. Prof. H. Straku jsme požádali o krátký rozhovor:

Můžete stručně přiblížit obsah přednášek, které jste na PdF UP uvedli?

V první přednášce jsem podal přehled nejvýznamnějších užitkových tropických rostlin, které slouží k výživě obyvatelstva, tedy tropické ovoce, kakao, pochutiny, obilniny... Druhá přednáška byla věnována přizpůsobení rostlin k tomu, že mohou lapat hmyz anebo že hmyz podrží v kořtu tak dlouho, dokud nedojde k opylení. Např. rostlina zvaná rosnatka má listy porostlé chlupy, které vylučují lepkavou šťávu. A jakmile na ni dosedne hmyz, chlupy ji shora překryjí, zalepí a začnou působit enzymy, které rozkládají tělo hmyzu – zůstanou jen křídla a kostra. Jsou to třeba rostliny rašelinišť, které jsou chudé na dusík a potřebují se tzv. „příživit“. Pomáhají si právě tím, že vstřebávají dusík hmyzu.

Jaká je vaše dosavadní spolupráce s UP?

Např. před třemi roky přednášel prof. Hlůza v Kielu a já taďy – ale vzhledem k tomu, že už jsem v penzi, vztah s UP už není tak intenzivní. Ale řada studentů UP studuje u nás na univerzitě v Kielu a tamní profesori hodlají s našimi studenty přijet na jižní Moravu – Pavlovské kopce. To je botanicky velmi zajímavá lokalita, jde o ještě zachovalé biotopy – Pavlovské vrchy jsou vápencovým útesem druhohorního moře. Výskytuje se zde zolaštní flóra i fauna, některé druhy dosahují rozšíření od jihu směrem na sever a jsou velmi vzácné.

Děkujeme za rozhovor.

-bh-, -mav-

Ze setkání olomouckých
antropologů

Dne 29. 10. se na Pedagogické fakultě UP uskutečnilo zasedání olomoucké pobočky České společnosti antropologické. Letošní závěrečné setkání bylo věnováno připravovaným aktivitám v příštím roce a připomenutím životního jubilea. Předseda pobočky doc. RNDr. J. Šteigl, CSc., děkan PdF UP, informoval členy, z nichž většinu tvoří pracovníci LF UP, PŘF UP, FTK UP a PdF UP, o přípravách kongresu ČSA. IV. mezinárodní kongres dr. Aleše Hrdličky proběhne ve dnech 31. 8. – 4. 9. 1999 v Praze a Humpolci a pokusí se na konci století zhodnotit světový vývoj oboru antropologie a stanovit jeho perspektivy v systému moderní světové vědy. Členská schůze navrhla také olomoucké kandidáty do hlavního výboru ČSA.

V přátelské atmosféře bylo připomenuto životní jubileum doc. MUDr. et RNDr. Milana Černého, CSc., docenta Katedry normální anatomie LF, který se významně podílí na rozvoji české antropologie a letos v srpnu oslavil 65. narozeniny.

Vše dobré ještě jednou přejí jubilantovi členové olomoucké pobočky České společnosti antropologické.

-p-

Mezinárodní konference
„Mesto a jeho jazyk“

Ve dnech 22. – 24. 9. 1998 uspořádala Slovenská jazykovedná spoločnosť SAV a Jazykový ústav L. Štúra SAV s podporou Ministerstva kultury SR a pod záštitou primátora hlavního města Bratislavy, Petra Kresánka, mezinárodní konferenci s názvem *Mesto a jeho jazyk*. Kromě lingvistů se sjeli do Bratislavy také etnologové, sociologové, urbanisté, demografové a sociologové.

Pracovní program byl situován do Zrcadlové síně Primaciálního paláce. Během tří dnů odeznělo přes třicet referátů, jejichž autory byli odborníci z hostitelské země, dále z České republiky, Německa, Rakouska, Ukrajiny, Jugoslávie a Francie. Naši univerzitu reprezentovali tři pracovníci: prof. doc. PhDr. Jan Kořenický, CSc. (FF UP) přednesl referát „Rečová tvář (hlavního) města“, doc. PhDr. Milada Hirschová, CSc. (FF UP) analyzovala jazyk lokálních rádií a PhDr. Květoslava Musilová, Dr. (PdF UP), referovala o úrovni česko-slovenského a slovensko-českého pasivního bilingvismu u nás a ve Slovenské republice. Zásluhou organizátorů se brzy budeme moci seznámit se všemi příspěvky v samostatném sborníku konference, a to již začátkem příštího roku.

-km-

Krátký studijní pobyt polské mykoložky na UP

Ve dnech 3. – 8. 11. navštívila Katedru přírodopisu a pěstitelství PdF UP polská mykoložka dr. Zofia Flisińska. Pracuje v Zakladu botaniki ogólnej na Univerzitě Marie Curie-Sklodowské v Lublinu. S tímto pracovištěm udržuje katedra po řadu let úzké kontakty v rámci vědecké spolupráce mezi UP a UMCS. Polské pracoviště se zabývá mykologickým výzkumem Polské

republiky včetně chráněných území a ekologických hub, tedy problematikou, která je v popředí zájmu i v České republice. Během studijního pobytu se proto uskutečnila mykologická exkurze do CHKO Litovelské Pomoraví v okolí Střene (za velmi špatného počasí, v době vysokého stavu Moravy) a do Nížkého Jeseníku v okolí Lošova a Radíkova.

-bh-

Poznámka

Univerzitní farmakologové a afričtí nosorožci

Co mají společného? Prostě to, že jich rapidně ubývá. Nosorožců proto, že jsou loveni pro svůj roh, jehož prášek je vysoce ceněn jako „zaručení“ prostředek pro zvýšení potency.

Mladí farmakologové, pracující na univerzitách (na lékařských a farmaceutických fakultách), jsou loveni také. Lovci jsou v tomto případě farmaceutické firmy, pro které je mladý lékař nebo farmaceut i s poměrně krátkou pedagogickou praxí v oboru farmakologie velmi zajímavým uchazečem o místo reprezentanta. Takový adept bude zasvěceněji přesvědčovat o kvalitě jejich výrobků než například čerstvý absolvent lékařské (nebo i jiné) fakulty bez praxe. A tak farmakologů na univerzitách ubývá. Ti starší již k farmaceutickým firmám z větší části odešli nebo svůj odchod zvažují pod tlakem nepříznivých okolností a lukrativních nabídek míst poradců, mladým se nabízí lákavá příležitost podstatně vyššího výdělků stále. Průměrná doba setrvání asistenta na Farmakologickém ústavu LF UP je necelé dva roky, farmakologie na ostatních univerzitách v ČR na tom nejsou o mnoho lépe.

Nosorožce v Africe prý zachrání nový přípravek na zvýšení potency Viagra. Co zachrání univerzitní farmakologii? Se zvýšením platů mladým adeptům

na celoživotní kariéru univerzitního farmakologa na úroveň farmaceutických firem rozhodně počítat nemůžeme. Zbývá tedy jen nabídka zajímavé práce ve výzkumu s přístrojovým vybavením odpovídajícím alespoň současné evropské (když už ne světové) úrovni.

Farmakologie na LF UP však bohužel patří do kategorie sice systémově důležitých, ale strádajících oborů, které nemají (podle prof. Hejtmánka – viz ŽUP č. 5 z 9. 10. t.r.) být podporovány z plánované dotace MŠMT – tzv. „osmistovky“ pro rozvoj výzkumu na vysokých školách. Vedení LF UP si nedobrou situaci oboru farmakologie uvědomuje a snaží se v poslední době v mezích možností o nápravu. Také představitelé některých oborů na LF UP pochopili, že spolupráce s dobře vybaveným farmakologickým pracovištěm na vlastní fakultě je pro jejich výzkum nezbytná. Proto nabízejí pomoc zapojením oboru do týmové spolupráce s nadějí na získání prostředků pro lepší přístrojové a personální vybavení.

Přijde však tato pomoc včas a bude dostatečná? Nezbyvá než doufat, že tomu tak bude jako snad v případě Viagry a afrických nosorožců.

J. Jezdinský

Z vědeckých pracovišť UP

Bilance Lékařské fakulty UP v číslech

Výběr dat z *Přehledu o činnosti za rok 1997*, (kolektiv autorů, odpovědný redaktor doc. MUDr. V. Horčíčka, CSc., 137 stran, VUP Olomouc 1998).

V uvedené publikaci Lékařské fakulty UP stojí za povšimnutí, že aktivitám nevědeckým je věnováno 10 stran, z toho informace o činnosti pedagogické představují 2 tabulky a 4 strany seznamu absolventů. Zbytek, tj. 127 stran přináší přehled výsledků vědecké a výzkumné činnosti.

Studium všeobecného lékařství absolvovalo v r. 1997 108 posluchačů, stomatologie 38, ošetrovatelství 24, léčebné rehabilitace a fyzioterapie 20. Českých studentů měla fakulta 1386, cizinců 186.

Ve 30 oborech je LF UP oprávněna konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem. Bylo provedeno 9 řízení profesorských a 11 habilitačních, obhájeno bylo 11 kandidátských, resp. doktorandských prací. Není zaznamenána obhajoba práce doktorské (DrSc.). Na fakultě je 18 oborů PGS se 189 studenty. Nejvíce je jich na oboru vnitřní lékařství (27), chirurgie (22), buněčná a molekulární biologie (18) a lékařská chemie a biochemie (17). Převažují postgraduanti distanční (149). Tři postgraduanti jsou cizinci.

Devatenáct učitelů jsou členy oborových

komisí grantových agentur, 13 členy vědeckých rad na vysokých školách v ČR a výzkumných komisí. Devadesát pět pracovníků je členem odborných společností a redakčních rad v zahraničí. Největší počet členství v zahraničních odborných společnostech mají prof. MUDr. K. Indrák, DrSc., a prof. MUDr. O. Ošťádal, CSc. (oba po devíti).

Z mimorozpočtových prostředků (grantů) fakulta získala více než 7 milionů Kč. Pracovníci LF prezentovali v r. 1997 na tuzemských a zahraničních odborných fórech 847 sdělení ústních a plakátových. Největší počet (106) pracovníci Kliniky pro choroby dětské.

Na LF UP kooperují s 83 pracovišti dvaceti států. Nejpočetněji je zastoupena spolupráce s Velkou Británií (15 britských pracovišť), Německem (také 15) a s USA (10). 321 osob vyjelo na služební cestu do zahraničí, z toho 241 pracovníků na kongresy a konference, 24 na kurzy a stáže. Naše ústavy a kliniky navštívilo 52 zahraničních hostů.

V roce 1997 vyšlo z LF UP 570 odborných publikací, z toho 376 prací časopiseckých a knižních, zbytek jsou převážně abstrakta ve sbornících. K publikačně nejproduktivnějším patří Klinika dětského lékařství (34), Klinika chorob vnitřních II (26), Klinika TRN (19), Ústav lékařské chemie (19), Ústav imunologie (17),

Ústav patologie a Ústav farmakologie (po 15 pracích v odborných časopisech nebo monografiích). Jen menší část prací vyšla v zahraničních periodikách, naprostá většina českých v tuzemsku. Čísla úhrnných počtů publikací jsou ve skutečnosti nižší. Důvodem je, že práce autorů ze dvou a více pracovišť je v seznamu uváděna opakovaně pod názvy příslušných pracovišť. Chybí údaj o tom, kolikrát se citace stejné práce opakuje. Vyjádřil by míru mezioborové kooperace ústavů a klinik na společném problému, což je trend nepochybně velmi žádoucí. Škoda, že údaje vyšly tiskem bez zpětné korektury na pracovištích. Mohlo se mj. napravit nedopatření v odstavci Ústav biologie (s.82), kde jsou mylně uvedeny jen dvě citace.

Publikace by získaly na přehlednosti, kdyby byly uspořádány do tříd, jak je před lety na LF UP zavedl prof. F. Šantavý: původní práce vědecké in extenso, krátká vědecká sdělení, přehledné studie (review), sborníková abstrakta atd. Uznávanou charakteristikou vědeckovýzkumných výsledků je citovanost prací publikovaných pracovištěm v dřívějších letech. Mohlo by být cenným doplňkem příštího vydání tohoto neobyčejně užitečného přehledu o činnosti.

-mh-

Listopadová studentská stávka 1989 – první historiografické poznatky

V příštím roce, u příležitosti 10. výročí studentské stávky v roce 1989, vyjde v nakladatelství Lidové noviny první pokus o historiografické zpracování této události. Autoři – doc. PhDr. Milan Otáhal, CSc., a PhDr. Milan Vaněk z pražského Ústavu soudobých dějin AV ČR – zvolili metodu tzv. orální historie. Shromáždili kolem sebe řadu spolupracovníků z českých vysokých školských center a ti vedli rozhovory se studentskými účastníky listopadových dnů roku 1989. Důvodem pro aplikaci této časově velmi náročné metody byla jistě její určitá módnost a neofélost v naší historiografii, ale také a především skutečnost, že listopadová studentská stávka je minimálně reflektována v písemných pramenech.

Účast v tomto projektu přijal i Archiv UP. Rozhovory se studentskými aktivními účastníky listopadových dnů (resp. s jejich „vzorkem“) nám umožňují vyslovit obecnější poznatky o charakteru listopadových dnů na UP:

1. Většina našich respondentů pocházela z rodin v tehdejší režimě dobře etablovaných, včetně členství v KSČ. Tuto sociálně politickou „schizofrenii“ si respondenti nepřipouštěli, resp. nebrali ji jako určující pro svůj osobnostní vývoj.

2. Na naší univerzitě neexistovaly mezi studenty, a to ani v náznacích, žádné opoziční skupiny. Studenti, kteří se účastnili předlistopadových opozičních shromáždění či podpisových akcí tak činili v místech svého bydliště.

3. Na naší univerzitě existovaly „ostrůvky pozitivní deviace“, především na fakultě filozofické (jednotliví učitelé z tehdejší katedry anglistiky a katedry bohemistiky a slavistiky). Nutno podotknout, že byla i pracoviště s opačným trendem, čímž nemám na mysli pouze legendární Ústav marxismu-leninismu. Za „ostrůvek pozitivní deviace“ můžeme pokládat, na první pohled možná paradoxně, i Socialistický svaz mládeže. Ten totiž poskytoval organizační a finanční platformu široké škále kul-

turních aktivit. A právě tyto kulturní aktivity, pasivní i aktivní, se staly výrazným integrujícím prvkem pro studenty, kteří se na listopadové stávce podíleli.

4. Stávky se aktivně účastnilo maximálně 1000 olomouckých studentů (tj. cca 20 %). Za aktivní účast pokládáme přítomnost na univerzitě během stávky a zapojení se do akcí pořádaných stávkovým výborem. Nejaktivněji v tom ohledu si počínali studenti Filozofické a Lékařské fakulty, na opačném pólu stála Přírodovědecká fakulta.

5. Postoj pedagogů UP jako celku byl vyčkávací. Otevřeně a bezprostředně po vyhlášení stávky podpořila studenty úzká skupina pedagogů kolem docenta (dnes profesora) PhDr. Josefa Jafaba, CSc. Nejostřejší výpady proti stávkujícím studentům známe z prostředí Lékařské fakulty. Zdá se také, že vedení UP hodnotilo situaci realisticky, tehdejší rektor UP se především snažil zabránit silovému zásahu státní moci vůči stávkujícím.

6. Studenti vytvořili celouniverzitní stávkový výbor s paritním zastoupením jednotlivých fakult. Krizí prošel tento výbor ve dnech 21. – 22. listopadu 1989 před obsazením předního traktu Filozofické fakulty. Byl připraven i stávkový výbor, který měl nahradit stávající organizátory v případě jejich zatčení.

7. Vztah ke vznikajícímu městskému Občanskému fóru nebyl navázán. Studenti pokládali první garnituru olomouckého OF za nefunkční a neschopný spolek.

8. Vysokou aktivitu si stávkující studenti udrželi až do konce roku 1989, poté se většina původních organizátorů stávky stáhla do pozadí.

9. Významný „sametový revoluční“ periodikum v Olomouci byl nepochybně univerzitní časopis Přetlak (všechna vydaná čísla jsou uchována ve fondech Archivu UP).

10. Stojí za zaznamenání, že jeden z listopadových studentských lídrů na olomoucké

univerzitě jako jediný pronikl do listopadové vysoké politiky, doplnil si své lékařské vzdělání o absolutorium práv a je dnes místopředsdou Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a místopředsdou Občanské demokratické strany.

Tyto víceméně teozovité poznámky budou doufejme vbrzku obohaceny o detaily – možná v podobě „diáře“ olomouckých listopadových událostí roku 1989, doplněného samozřejmě i bohatou fotodokumentací.

PhDr. P. Urbášek,
ředitel Archivu UP

Implicitní zdroje

schráovají při osvořování si pojmů důležitých pro učení se občanské toleranci a občanským postojům zásadní roli. K těmto zdrojům patří sociální interakce a kontakty – v rodině, prostředí, médiích. To, čemu se dítě učí explicitně (např. v občanské výchově), je přijímáno (nebo odmítáno) v kontextu tohoto implicitního učení. Jen tak mimochodem, byly to právě korigující vlivy rodinné spolu s vlivy prostředí, které zabránily, aby byl v uplynulých generacích úspěšně implementován koncept třídního boje. Implicitní poznání může být modifikováno dílčími postoji, rozpory, nesmysly a systematickými úchylkami. Filtruje, formuje a organizuje způsoby, jakým se žák učí být občanem. Uspadňuje mu, aby rychle pochopil, oč ve společnosti jde, ať se jedná o ideje, náboženské představy, zařazení či ztotožnění se. Ovlivňuje vnímání konceptů vlasti, sousedství a světa. Upravuje smysl pro příslušnost k národu a kultuře – se všemi defekty způsobenými zúžením, fragmentací, zákazy a sdělením hodnot včetně víry.

Podle Educational Innovation and Information č.95, červen 1998

zpracoval -kos-

Výročí

K nedožitým devadesátinám doc. PaedDr. Jaroslava Justa, CSC.

(14. 11. 1908 – 5. 3. 1983)

Rodák z Věstínku, malé vesnice na Vysočině, který po maturitě na České státní reálce v Novém Městě na Moravě (1926) a následném absolvování kurzu pro abiturienty středních škol při Státním učitelském ústavu v Brně začal 1. září 1927 učitelskou službu v malotřídnicích vesnických školách na Třebíčsku a Boskovicku. Nejdéle působil jako ředitel obecné školy v Prosetíně (nyní okres Žďár nad Sázavou). Aktivně se účastnil práce v učitelských stavovských organizacích jako spolkový činitel i jako autor článků v učitelských časopisech. Za podporu partyzánů byl na sklonku války zatčen, vyslýchán gestapem a internován v koncentračním táboře v Mirošově v západních Čechách.

Po osvobození v roce 1945 byl Jaroslav Just povolán do funkce okresního školního inspektora postupně v okresech Nové Město na Moravě, Tišnov, Zábřeh na Moravě a nakonec v Olomouci-městě, kde se stal zároveň i přednostou školského referátu. Od roku 1946 zastával jako externí pracovník funkci ředitele Ústavu školní praxe na Pedagogické fakultě UP. Současně zde vystudoval obor pedagogika – psychologie a v roce 1950 obhájil disertační práci.

V témže roce byl dr. Just jmenován ředitelem nově zřízeného Pedagogického gymnázia v Olomouci. Tato škola, přejmenovaná v roce 1953 na Fučíkovu pedagogickou školu, se záhy stala prestižní školou olomouckého regionu. V roce 1959 byl proto pověřen funkcí ředitele vznikajícího Pedagogického institutu v Olomouci a v červnu 1960 byl jmenován docentem pro obor pedagogika.

Po začlenění Pedagogického institutu do svazku Univerzity Palackého v roce 1964 se docent Just stal děkanem Pedagogické fakulty UP. Byl zvolen děkanem i v prvních volbách akademických funkcionářů fakulty. Závěr jeho tříletého volebního období však byl poznamenán celospolečenskými událostmi, které tvrdě zasáhly do jeho života. Nic nebylo platné, že na přelomu let 1967/68 získal hodnost kandidáta pedagogických věd. Ani Medaile J. A. Komenského, která mu byla udělena k šedesátým narozeninám a další státní vyznamenání jej neuchránily před horlivostí stoupenců konsolidace na Univerzitě Palackého. V květnu 1969 byl sice ještě zvolen děkanem Pedagogické fakulty, vykonával však tuto funkci jen do konce září 1970. V březnu 1972 byl odvolán i z funkce vedoucího Katedry pedagogiky PdF UP. Po dovršení pětadesáti let byl nucen odejít do důchodu a zimní semestr studijního roku 1973/74 dokončil na katedře jako externí pracovník.

V Jaroslavu Justovi odešel z Pedagogické fakulty UP a posléze – před více než patnácti lety i ze života – neúnavný propagátor učitelství chápaného jako akt lidské služby dětem a mládeži, který vždy usiloval o vytváření neformálních vztahů mezi studenty a učiteli fakulty a který uměl osobitým způsobem šířit kolem sebe velmi přátelské ovzduší s vysokou mírou individuální svobody a se širokým prostorem pro tvůrčí práci.

Doc. PhDr. J. Špičák, CSC.

Očima zahraničních lektorů

Postřehy Mgr. Maartinové jako přednášející i posluchačky

V prvním čísle Žurnálu UP jsme otevřeli nepravidelnou rubriku, v níž jsme přinesli první názory a postřehy zahraničních lektorů na naši alma mater. Dnes otiskujeme jeden z dalších zajímavých pohledů:

Mgr. Jessica Jayne Maartin (nar. 1959) se narodila v New Yorku a absolvovala California State University v Los Angeles v oboru Music Choral teaching and vocal performance (hudba – učitelství pěveckých sborů, zpěv). Po absolutoriu působila nějakou dobu v Německu. O Olomouci, resp. o možnosti působení na olomoucké univerzitě, se dověděla od českých kolegů pracujících v Kalifornii a v Německu.

Jaké byly vaše první dojmy z nové země?

Všichni, kdo mi tehdy v Německu o Olomouci vyprávěli, říkali, že je to moc pěkné město s příjemným okolím, se srdečnými lidmi. Díky těmto referencím jsem do Olomouce odjela na dovolenou. Když jsem v Olomouci strávila několikátou dovolenou, odhodlala jsem se zajít na Katedru anglistiky a amerikanistiky FF UP. Tehdy mne přijal prof. J. Macháček a na základě dohody jsem od února 1993 začala na anglistice přednášet. Učila jsem tam asi rok a půl, poté jsem přestoupila na Právnickou fakultu UP. Později jsem (zhruba jeden rok) přednášela také na Katedře aplikované lingvistiky FF UP. Dnes mne najdete na Lékařské fakultě UP, na které přednáším již třetí rok. Mimo angličtinu jsem výjimečně učila němčinu, také češtinu pro zahraniční studenty. Zabývám se i překlady a tlumočením. A zdali mne to netáhne vyzkoušet štěstí na jiných českých univerzitách? Ne, v Olomouci se mi moc líbí...

Prozradíte také něco o sobě v souvislosti s vaším nynějším studiem?

Své působení na univerzitě mohu hodnotit ze dvou pohledů. Jednak z pohledu lektora, jednak posluchače. Jsem totiž mj. studentkou zdejší polštiny a češtiny. Chtěla bych říci, že viděno oběma zraky jsou zde zřetelné rozdíly již v systému vzdělání. Např.: navštěvují-li zde nějaký kurz, obdržíím zápočet, v Kalifornii bych získala na základě znalostí známku. Dále, v Kalifornii neexistuje zkouškové období, všechna zkoušení probíhají během semestru... atd. atd.

Vím, že po vašem příjezdu do Olomouce jste byla něčím nemile překvapena...

Na tento dotaz je velmi jednoduchá odpověď. Byla jsem otřesena nedostatkem literatury. V Kalifornii je spousta univerzit, ale také spousta knihoven, a to nejen univerzitních, ale i městských. A musím říci, že celkem dobře mezi sebou spolupracují. Získám tam kteroukoliv knihu během několika dní.

Snad každá univerzita má také své knihkupectví, kterému přednášející dávají dostatečně včas vědět, jaké učebnice a skripta budou posluchači potřebovat. Než se tak stane, knihkupci knihy zajistí. Konečná fáze je pak charakteristická tím, že knih je zhruba tolik, kolik je posluchačů. Navíc celkem pružně funguje i možnost koupě potřebného materiálu za levnější cenu od posluchače, který již daný předmět absolvoval. Takže shrnuto a podtrženo: v Kalifornii jsem nikdy neměla problém s literaturou. Naopak tady jsem cítila a stále cítím extrémní opak. Zde totiž funguje praxe, kdy existuje jedna kopie knihy, kterou čtou stovky studentů...

Jak v této souvislosti hodnotíte Ústřední knihovnu UP?

Ústřední knihovna je určitě krokem vpřed, už proto, že jsou všechny knihy na jednom místě. Kladem je i současná celkem rozsáhlá otevřací doba. Bohužel, nemohu se ale ubránit pocitu zbytečné složitosti systému knihovny. A co je její největší minus? Jen nepatrné množství knih se dá půjčit domů.

Ráda bych ale podotkla, že nejsem spokojena ani se Státní vědeckou knihovnou. Většina knih se nachází mimo daný objekt, člověk je musí tedy objednávat, pak dlouho čekat a častokrát se dokonce doví, že knihy nejsou. Důvody jsou kolikrát neuvěřitelné...

V jakém světle vidíte české studenty?

Zpočátku jsem byla přístupem posluchačů zklamaná. Očekávala jsem, že budou mít o obor (angličtinu), který si zvolili jako hlavní, velký zájem. Záhy jsem však zjistila, že tomu tak není. Podobnou situaci jsem zažila i na Katedře bohemistiky FF UP. Na mě, k tomuto směřující dotazy mi bylo mnohými dotázanými řečeno, že si angličtinu vybrali hlavně proto, že nebylo nic jiného „normálního“ o kombinaci... Dnes je situace, díky možnosti jednooborového studia, trochu jiná.

Veselejší je „dnešek“ i po jiné stránce. Posluchači se mi zdají aktivnější. Znovu uvedu příklad: dříve, když jsem jim nabídla možnost soutěže, v níž by výherci byla zajištěna práce u nějakých novin v Anglii nebo v Americe, byla reakce nepatrná. Tehdy se do soutěže přihlásila jedna studentka, ostatní soutěž ihned zavrhlí s tím, že mají mizivou šanci. Dnes studenti reagují jinak – za zkoušku to přece stojí.

Co byste řekla o přednášejících na Univerzitě Palackého?

V Olomouci je situace zhruba stejná jako kdekoliv jinde. Někteří učitelé jsou výborní znalci svého oboru, někteří jsou schopní méně. Jsou zde i tací, kteří jsou ve svém oboru odborníky, ovšem nejsou dobrými pedagogy... Protože zde ale působím zároveň jako student, chápu situaci asi následovně: vyučující vředy vždy něco, co nevím já. Je tedy mou povinností vyčerpát oše, co se dá.

Jaké máte plány do budoucna?

Nyní studuji na FF UP třetí ročník. Než jsem do něj ovšem postoupila, trvalo to čtyři roky. Vzhledem k mé delší pobytu v ČR se pomalu „blíží“ ta doba, kdy budu moci požádat o trvalý pobyt na území České republiky. Pokud mi trvalý pobyt úřady schválí, stane se Olomouc mým, i přes zřetelné nedostatky, domovem (i přesto, že se zde cítím jako doma, amerického občanství se nevzdám). A co dál? Ráda bych cestovala, láká mne např. Korea. Mám totiž pocit, že v tchle zemi bych, stejně jako v ČR, mohla být užitečnou...

Za rozhovor poděkovala

M. Poláková

Problém výchovných vzorů a příkladů je v tom, že všechny jsou obvykle málo přitažlivé a zároveň ne dost odstrašující.

***

Nesnáze zbystřují myšlení.

***

Pravda může být někde zajímavá a jinde ne. Nemůže však být místy platná a místy neplatná.

***

Jedním ze znaků civilizace je, že kritériem pravdy se stává razítko.

-kos-

Dění kolem nás

Fórum 2000 – problém globalizace

Ve dnech 11. – 13. 10. 1998 proběhl na Pražském hradě v pořadí druhý ročník konference Fórum 2000, které se zúčastnilo padesát významných světových osobností politiky, vědy, ekonomie, práva, náboženství a filozofie. Diskusi delegátů, která byla letos věnována problému globalizace, bylo přitomno podobně jako loni kolem stopadesáti hostů převážně z České a Slovenské republiky. Mezi nimi byl i letos RNDr. P. Nováček, CSc., ředitel Centra interdisciplinárních studií UP, kterého jsme požádali o informace a postřehy z průběhu této významné události:

Jaké konkrétní téma nebo osobnost vás nejvíce zaujaly?

Například sociolog Jiří Musil, profesor Středoevropské univerzity uvedl zajímavou analogii: v době, kdy začala jezdit první auta, neexistovaly žádné dopravní předpisy. Když jich ale začalo jezdit stále víc, byla přijata pravidla, podle kterých jezdíme dodnes a jsme rádi, že se jimi řídíme. Podle jeho názoru pravděpodobně proběhne něco podobného v oblasti globalizace: dnes se jakýmkoli „pravidlům“ vzpěčujeme, ale jak se svět bude propojovat, tak dříve nebo později budeme muset nějaká pravidla zavést – protože to bude pro nás všechny výhodné a bezpečné.

Hans Küng, švýcarský profesor teologie a myslitel, který měl velký vliv na některé papežské encykliky, zdůrazňoval, že v procesu globalizace potřebujeme především přijmout nějaké společné etické normy, určité základní hodnoty, které by byly přijatelné pro lidi ve všech kulturách a civilizacích, a tvrdil, že takové normy existují, že je lze nalézt. A není sám, kdo je o tom přesvědčen, na Fóru jej mj. podpořil i čínský disident Wej-Ting-seng, který varoval Západ před přízpůsobováním se rétorice čínských vůdců, že lidská práva platí v Číně „modifikovaně“, protože základní lidská práva jsou stejná na celém světě. Tyto biochemické vazby informací. Je však také možné, že informace je fixována jen v RNA a nikoli až v peptidech nebo bílkovinách. Pak by forma působení RNA byla taková: RNA je okopírováním jednoho vlákna dvojitého řetězce DNA s tím rozdílem, že thymin, který je součástí DNA, je nahrazen uracilem RNA. RNA proniká z jádra buňky endoplazmatickým retikulem až do ribozomu. Musí to být RNA, protože DNA by úzkým mřížkováním neprošla. Přitom molekula bílkoviny je syntetizována postupně a to tak, jak bylo předurčeno pořadím nukleotidu DNA buněčného jádra a okopírováno v RNA. Někteří lékaři a studenti LF tomu jistě

v roce 1968, v období hladomoru v africké Biafře zemřely dva miliony dětí hladem, k příkázání „nezabijte“ na vývěsece své synagogy připsal „ani v Africe“, aby naznačil, že se nás to do jisté míry týká také.

Další zajímavý příspěvek měl A. Michnik, který formuloval tři modely globalizace: první, který se našťásti nepovedl, byla sovětizace, tj. snaha vytvořit komunistický „ráj“ na celé zemi, druhý – americký melting pot, tj. americký tavicí kotlík, ve kterém se různé národnosti během několika generací přetaví na americkou národnost. Ten ale podle jeho názoru také nefunguje, protože lidé v USA si sice říkají Američané, ale jejich zvyky, prostředí, kultura přetrvávají v italské, čínské čtvrti... Třetí model by měl být podle Michnika tzv. pražský model globalizace, tj. že by v Praze docházelo ke střetávání různých jazyků, myšlenek a kultur a že by to mohla být určitá inspirace pro nějakou vizi budoucí globalizace.

Hazel Hendersonová, americká alternativní ekonomka a futuroložka, uvedla, že se připravuje deklarace lidské odpovědnosti (podobně jako existuje Deklarace lidských práv), což je snaha o vyvážení důrazu na lidská práva připomenutím lidské odpovědnosti. Co mne zaujalo především, bylo její sdělení, že velká skupina nadnárodních společností připravuje společnou deklaraci, ve které by se zavázaly, že nebudou investovat a podnikat ve státech, kde jsou porušována lidská práva – jako je např. Barma, Kuba atd. Příprava takového závazku je jistě povzbuzující.

H. Clintonová zdůraznila, že politici by měli mít občas vůli jít proti veřejnému mínění – pokud jsou o něčem pevně přesvědčeni. Jako příklad uvedla Marshallův plán, proti kterému byl ve své době v USA velký odpor – lidé si říkali, tak my jsme je oslobodili, spousta lidí v Evropě padla a ještě do nich máme pumpovat dvě procenta svého hrubého domácího produktu ročně? H. Clintonová zdůraznila, že tehdy byli ti politici tak silní, že plán prosadili a díky tomu se Evropa a Japonsko postavily na nohy a staly se oázou prosperity.

Vnímáte nějaké vazby osobností, které se tam sejdou, na praktickou politiku, mají vliv

na podobu současného světa?

Určitě, ale jejich vliv se neprojevuje tak, že by se následkem této konference např. ta a ta země přihlásila třeba k dodržování lidských práv. Tito lidé mohou ovlivňovat neformálními cestami ty, kteří jsou zrovna u moci. Domnívám se, že např. význam H. Kissingera nelze měřit nějak exaktně, ale pokud působí jako poradce nějakého současného nebo budoucího prezidenta, píše do novin a setkává se s řadou dalších osobností, tak rozhodně má význam, že se takové konference účastní.

Objevily se na konferenci nějaké konkrétní vize, jak by budoucnost světa měla vypadat a k jakému cíli bychom měli směřovat?

Přestože i letos byl na Fóru velmi reprezentativní výběr účastníků, kteří o globalizaci světa uvažují, převládaly podle mého názoru spíše referáty popisující stav světa a téměř se neobjevila nějaká soudisřejší nebo ucelenější vize, kam bychom vlastně měli směřovat. Málokdo se tam např. zmínil o tom, že by měla být reformována Organizace spojených národů, přestože existuje řada studií, jak by reformována být měla. Nikdo se tam podobných témat nedotkl, neřku-li, že by se pustil do nějakých úvah o konkrétnějších krocích.

V čem spatřujete význam konference?

Smysl má určitě přinejmenším dvojnásob. Jeden spočívá v tom, že málokdo na světě se podařilo podobně jako V. Havlovi sevat takovou skupinu lidí, ať už jsou to umělci nebo disidenti, nositelé Nobelových cen, kteří přijedou a jednájí. Jako loňský i letošní host mohu potvrdit, že je to velice inspirativní. Myslím, že i řada dalších hostů i delegátů toto ocenila. A druhý význam to má nesporně pro Českou republiku. To tam několikrát zaznělo: Praha už se nestane ani finančním, ani politickým centrem, ale mohla by se stát jakýmsi kulturním centrem, kde se střetávají a rodí zajímavé vize. Z těchto hlavních důvodů je konference významná, i když by se z ní podle mého názoru dalo vytěžit více.

Děkuji za rozhovor.

V. Mazochová

Diskuse, názory, ohlasy

Ad) Z vědeckých pracovišť UP
Sníst hada

Aby rozuměl řeči VŠECH zvířat, musel Jiřík sníst kousek pečeného hada (tajně). Literatura neříká, který druh to byl. Jestli ten had uměl všechny řeči zvířat, nevíme. R. Kipling naznačil, že KÁÁ ano. Jedno z možných vysvětlení (o kterém B. Němcová neměla ani ponětí) jsou biochemické vazby informací. Je však také možné, že informace je fixována jen v RNA a nikoli až v peptidech nebo bílkovinách. Pak by forma působení RNA byla taková: RNA je okopírováním jednoho vlákna dvojitého řetězce DNA s tím rozdílem, že thymin, který je součástí DNA, je nahrazen uracilem RNA. RNA proniká z jádra buňky endoplazmatickým retikulem až do ribozomu. Musí to být RNA, protože DNA by úzkým mřížkováním neprošla. Přitom molekula bílkoviny je syntetizována postupně a to tak, jak bylo předurčeno pořadím nukleotidu DNA buněčného jádra a okopírováno v RNA. Někteří lékaři a studenti LF tomu jistě

rozumí, ostatní čtenáři ŽURNÁLU UP se spouští s pohádkou, která je jim bližší.

Nevím, jak starý byl pohádkový had a kolik bylo Jiříkovi, ale je jisté, že cyklické změny obsahu RNA v jednotlivých neuronech člověka se objevují. Obsah RNA stoupá až do věku 40 let, kdy dosahuje maxima, po šedesátce prudce klesá. Nikdo z univerzity nebude popírat existenci biochemických procesů v mozku, je však předčasné hovořit o tom, že při zapamatování informací z oboru přírodních věd nebo filozofie existuje biochemická odlišnost. Nevíme také, zda jde pouze o mozkovou biochemii. Proto byly také předčasné demonstrace amerických studentů, kteří manifestovali s hesly: „SNĚŽME SVĚ PROFESORY“ (ovšem pouze do čtyřiceti).

Někdy se nám vědecká pracoviště snaží popsat např. toto: průměrná hodnota lehkých

iontů je nad pevninou asi 750 kladných a 650 záporných iontů v 1 cm³, zároveň se mění koeficient unipolárnosti. Ve městě klesají hodnoty až na 100 a méně iontů v 1 cm³. K těmto závěrům došli vědci při sledování geomagnetického pole. Mně ovšem úplně stačí, že vim od babičky, že nejlidnější se spí hlavou k severu a nohama k jihu.

Ale teď vážně – popularizace vědy a pracovišť by zasloužila přístupnější formu, než je smršť odborných výrazů a obrátů (viz výše kurzívou), které spíš odradí od dalšího čtení, než aby přitáhla pozornost. Pokud jsou fakta podávána „řeči zvířat“, pak jsou běžní (byť akademicky vzdělaní) lidé jako v Jiříkově vidění (na lačno) a já říkám, když čelíme nějakému obtížnému problému, můžeme jej vyřešit snáze pokud jej zredukujeme na otázku „Jak by se s tím vyrovnal Old Shatterhand?“

Ing. J. Pour

Studentská rubrika

O univerzitách a univerzálních lidech

(Několik pošetilých postřehů všetečného studenta)

Vítězem studentské soutěže *Univerzita po roce 2000*, kterou při příležitosti 650. výročí založení Univerzity Karlovy vyhlásil její rektor na začátku letošního roku, se stal **student Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně Lukáš Jelínek**, z jehož práce vybíráme:

Postřeh první: Univerzita a stát

(...) Stát má určité úkoly, které mu nelze upířit. Kdo jiný by měl vést jednání s jinými státy o uznání dosaženého vzdělání na českých vysokých školách? Kdo jiný by měl vytvářet záruky svobody učení a svobody projevu, svobody volby povolání a přípravy k němu? Stát má rovněž nezastupitelnou úlohu jako „zahlazovač“ ekonomických nerovností svých občanů při cestě za vzděláním. Stát by měl garantovat rovněž určitý minimální standard vědění při dosažení akademického titulu či vědecké hodnosti.

Neměl by se však stát žárlivým strážcem monopolu na vědění a na „správné“ cesty k poznání. Měl by si zachovat maximální míru neutrality a ponechat co možno nejširší prostor pro nové metody a nové obory. Vědění a nová poznání totiž nikdy nebudou dílem státu, abstraktního útvaru reprezentujícího všechny občany, nýbrž dílem jedince, který k jejich tvorbě musí mít dostatečný prostor, dostatečnou svobodu, dostatečné záruky této svobody.

(...) Každopádně to, že škola je *státní*, nemusí znamenat, že stát má právo ingerovat do této instituce více než v případě škol soukromých. Proč stát určuje, jak se který orgán univerzity či fakulty jmenuje, jak tyto orgány mají jednat, jaké mají pravomoci. Proč nestanoví pouze meze a požadavky toho, co si představuje, a orgán, který by dohlížel na nepřekračování těchto mezí? Proč na jedné straně stanoví, že vysoká škola má právo si své vnitřní poměry upravit svým statutem a na druhé straně škole nařizuje, jak takový statut má vypadat? Mám dojem, že v těchto momentech se již stát přibližuje zmiňovanému strážčí monopolu na dokonalost. Právě zde se projevuje strach z neznámého a věčný paargument – *to nepřijde*.

(...) Školné nezavrhují, pokud bude sloužit primárně svému hlavnímu účelu, to je spolufinancování, a sekundárně plnit i další funkce. (...) Obávám se však prezentace školy jako poskytovatele tržní komodity, stavění vztahu studenta a školy do pozice nabídky a poptávky. Takováto rádobýkomercializace vzdaluje školu jejímu hlavnímu poslání. (...) Vztah prodáváče a zákazníka s sebou vždy přináší určitý prvek rivality. Je nepopiratelná určitá „rivalita“ mezi studenty a pedagogy. Ale k čemu rivalitu mezi studentem a školou?

Postřeh druhý: Univerzita a praxe

(...) Školy neznají požadavky praxe a tvrdí, že je nemožné je znát. Prý to nejde. A proto vedou studenty ke *komplexnosti* a tvrdí jim, že je *praxe naučí*, co budou skutečně potřebovat. Netvrdím, že komplexních odborníků není třeba, ale proč presumovat systémem studia budoucnost s tvrzením, že praxe si žádá *pouze* komplexní odborníky a *de facto* tak umožnit *jedinou* cestu ke specializaci cestou *komplexního vzdělání*?

Proč raději nevolit cestu opačnou, tedy nabídnout možnost specializovaného vzdělání s možností *komplexního* vzdělání v celém oboru, samozřejmě s ohledem na určitý požadavek *minimálního standardu*. Jaké jsou praktické cesty k tomuto cíli? Jedna již byla nastoupena, tj. bakalářské studium a studium na vyšších od-

borných školách. Přičemž bych nerozlišoval mezi oběma formami studia jako něčím zvláštním a dosažené bakalářské studium bych považoval za rovnocenné studiu na VOŠ, nebo bych dokonce umožnil nabývání shodného titulu na všech institucích vysokoškolského typu. VOŠ by se tak stala integrovanou součástí vysokého školství jako instituce neaspírující na poskytování *komplexního* vzdělání.

(...) A v čem spatřuji *univerzálnost* univerzit? V univerzální nabídce cest k dosažení vzdělání. Tedy nikoli v univerzálnosti informací, ale v univerzálnosti přístupu k nim. Nejen formou flexibilního studia, ale možností mezioborového studia, nabídkou různých metod získávání informací a dosažení vzdělání, to je nejen klasickou výukovou metodou, ale i formou sebe-realizace při řízeném samostudiu, činnosti studentských profesních spolků a podobně.

Je zřejmé, že výše prezentovaný model může teoreticky fungovat již v současné době. Co jediné chybí, je motivace studentů. Student netuší, co praxe požaduje. Školy by měly navázat užší spolupráci s prostředím, do nějž

studenty „vypouštějí“. Zde bych viděl i určitou možnost „komercializace“, kterou jsem výše odmítl.

Postřeh třetí: Univerzita a student

Problémem našich (ale nejen našich) studentů je obrovský nepoměr mezi nabytými znalostmi a schopnosti tyto znalosti prezentovat. Jelikož právě schopnost prezentovat získané informace a své schopnosti tak, jak to chce vnímat druhá strana, je jedním z klíčů k úspěchu. Je rovněž nemyšlitelné, aby ve společnosti, kde jedním z pilířů je svoboda projevu, nebyl jedinec s to se skutečně svobodně projevit, ne protože nesmí, ale protože *nemůže* – ve významu „není schopen“.

(...) Studium v zahraničí by nemělo být výsadou jen některých studentů, ale mělo by se stát standardem. Studentům by neměla být dáována jen *možnost* na jiném studijním programu participovat, nýbrž ukázána *nutnost* tak činit ve svém vlastním zájmu. Ale jaká je to motivace pro studenta, který odjíždí na vni-

Dokončení na str. 10

Fejeton

Úvaha nejenom předvolební

Byla jednou jedna země, mlékem a strdím oplývající. Řeky plné ryb a jiné vodní haověti, ve vzduchu spousta ptactva, většinou jedlého. Na polích obilí iokopaniny skýtaly slušné hektarové výnosy – a v lesích zořř spásala mýtiny, skýtajíc terč pro střelbu myslivcům, amatérským i profesionálním, a lesní žínky o každé volné chvíli tančily po pasekách, ku potěše mužského a žárlivosti ženského plemene.

Různice, vády a sváry se vyřizovaly pohotově a bez zdržování na místě, kde vznikly, bez soudců a porot, obykle ručně. Kdo byl dopaden při krádeži a pychu, musel ukradené vrátit s úroky a ostudou. A tak žil lid té země svorně o úplně spokojenosti, od oslav křtin po zádušní hostiny.

Jenomže čert nikdy nespí.

Protože je d'ablovým posláním kazit dobré dílo a do kaše spokojenosti přisýpat pelyňku a jedu, nelenil ani teď.

Tím jedem bylo našeptávání, že nad strdí sladce chutná moc a že slovo „dost“ je vlastně nemravné, protože i ten, kdo má dost, má právo chtít mít víc. A tak se během pouhých pár generací touha po moci rozkošatila a vykoetla jako osení po vlahém jarním dešti. Navíc sami ti, kteří už ke svým krajíčům místo strdí přikusovali touhu vládnout, se medem učili mazat okolí úst svých spoluobčanů, prohlašující, že zdravý selský rozum je pouhý zpátečnický přežitek a že je třeba řízení věci veřejných svěřit do rukou profesionálů. A když se občané bezradně dotazovali, kde takové profesionály vzít – odpovídali, že oni sami by se třeba obětovali a vzali ten úkol na sebe. Samozřejmě zcela nezištně, za pouhý desetinásobek průměrného platu a jenom na částečný úvazek.

Azorganizovaly se volby a vznikl parlament, senát a spousta jiných, pro správu věcí nezbytných institucí. To bylo nutné, protože mezitím přestalo platit dané slovo a plnění psaných smluv a dohod se začalo považovat za známku slaboduchosti. Vládnout se jalo pomoci zákonů – což byly zmatenosti produkované parlamentem a kontrolo-

vané senátem, kterým ti z občanů, kteří si doposud zpátečnický a staromilsky zachovali zdravý selský rozum, rozhodně nemohli rozumět. Výklad oněch zmateností byl proto svěťován právníkům, jimiž byli specialisté vychovávaní na stejných školách jako ti, kteří ony zmatené zákony sepisovali.

A život, držte tak hladce plynoucí mezi narozením a koncem, teď skřípavě hrkotal ve zmolách moderního řízení.

Tak přišla éra Černých, kteří nastolili tisíciletou řiši čisté rasy a nesmíchatelné krve. Trvala dvoanác let.

Když se Černí svou nadutostí a kroví zalikli, nastala éra Růžových.

Nespokojenost, kterou už jako dětskou kaši byli živeni všichni občané, je srohla – a umožnila tak propuknout éře Rudých.

Když tihle, opilí moci prokazatelně nadobro zblbli, zjistili jednoho rána, že vládu převzali Bílí. A občané, po tolika špatných zkušenostech doufali, že selskému rozumu bude umožněno zaujmout jeho někdejší místo.

Nebylo. Pouhých pár let stačilo, aby se jasně prokázalo, že touha po moci a nenasytnost, bránící mít dost, znovu otrávil ovzduší. A marné bylo volání, že ti, kterým moc chutná nad strdí sladce, jsou vlastně nemocní. Už nebylo nikoho, kdo by měl dost. Krásť se stalo stejně samozřejmým jako jíst a pít; v tom se mocní všech barev vzájemně podobali jako vejce vejci. Každý, kdo nově zasedl do stolce moci, začal prohlášením, že musí napravit zmatek způsobený těmi před ním – aby nakonec ke zmatku starému přidal nový zmatek svůj. To všechno se dělo pod hesly Nejsme jako oni, Ano nově politice a ještě jinými, stejně prhlanými. A každé nové vládnutí se začínalo amnestií, protože jinak by neměli noví velcí zloději kam zavírat nově menší zloděje.

K pověsti o blanických rytířích se pozvolna jala šířit nová pověst o tom, že nebude lépe, dokud se tráva zelená a voda poteče s kopce.

Ledaže by místo éry Černých, Rudých a Bílých byla nastolena éra třeba Nováků.

S. Komenda

Studentská rubrika

Dokončení ze str. 9

kající zahraniční univerzitu s vědomím, že jeho domovská škola tuto aktivitu neocení ani jedinou uznávanou zkouškou? Je vědomí ztraceného roku studia nízkou cenou za zdokonalení jazyka a poznání nových studentů a vědeckých přístupů?

Postřeh čtvrtý: Univerzita a učitel

Vždy mě fascinovaly výroky velkých mužů, kteří s úctou hovořili o okamžicích svého života, kdy studovali u toho a toho profesora, a s hrdosťou tvrdili, že jsou jeho žáky, popřípadě seriózními oponenty. Vždy mě přiváděly do úžasu nitky vztahů mezi velkými učiteli a jejich žáky.

Budeme i my schopni tvrdit: „Studoval jsem u toho a toho profesora?“ Budu si moci někdy přidat na vážnosti jiným velikým jménem? Nebude to opovázlivá lež? Jsme skutečně žáky svých profesorů a nebo jen studenty svých fakult, která nám v rámci služeb poskytuje masu pedagogů? Kolik z nás bude moci za dvacet let tvrdit, že ve své práci oponuje učení svého profesora? Budeme vůbec schopni oponovat?

(...) Jaký by měl být učitel moderní univerzity? Domnívám se, že více než učitelem či

vědátorem by měl být průvodcem studentů k vědění, k samostatné schopnosti nalézat objektivní fakta ve zmeti informací a tato fakta dále interpretovat. Učitel by však studenty neměl vést pouze k mechanickému zvládnutí vědění, ale zažehnout v nich plamínek skutečného zájmu o obor, seznámit je nejen s jejich budoucím „řemeslem“, ale přinést jim základní etické zásady jejich oboru. Učitelé by měli přestat působit jako nástroje formalizované mašinérie vzdělání na masu studentů, ale naopak se vůči studentům profilovat jako jedinečná individua na půdě autonomní instituce, která k rozvoji individua poskytuje základní podmínky.

Postřeh poslední: Jak to vidím já

(...) Může však být vytvořen sebedokonalejší systém změn a vydán sebedokonalejší zákon. Budoucnost vysokého školství zůstává v rukou lidí, kteří v něm působí, jejich ochoty ke změnám. Nevěřím, že tyto změny může vyvolat jedna vláda, ani jeden ministr a ani jedna nepodařená esej nebo úvaha na jedné soutěži. Je jisté důležité o těchto věcech diskutovat, ještě důležitější však je skutečná vůle tyto změny postoupit, vůle tak skutečná, aby přemohla i věčný argument: „To nepůjde.“

Výbrala -mav-

Snímek T. Jemelky, který zachycuje kapelu Hluboká Orba, se vracíme na úspěšný večírek rozložných. Ten se rozhodla uspořádat redakce studentského časopisu Vodaopád. (Večírek proběhl 4. 11. v U-klubu).
-map-

Poznámka redakce

Redakce Žurnálu UP vítá informace a náměty ze všech oblastí života Univerzity Palackého, především pak aktuální příspěvky nepřesahující počet 30–50 rádků. Vzhledem k omezenému rozsahu stran si redakce v opačném případě vyhrazuje právo příspěvky (s výjimkou odborných textů) krátiť.

V zájmu rychlého a bezchybného přenosu informací žádáme zájemce o uveřejnění textu textů v Žurnálu UP, aby své příspěvky redakci dodávali (pokud jim to dovolí technické zázemí) na disketách nebo prostřednictvím e-mailu (nejlépe v editoru T602).

Děkujeme za pochopení a spolupráci,
redakce Žurnálu UP

Proběhly studentské volby

Ve středu 11. listopadu proběhly studentské volby do Akademického senátu Filozofické fakulty Univerzity Palackého. Z navržených kandidátů byli zvoleni Tomáš Bartošek, Ivo Beneda, Dita Hliněná, Martin Horváth, Martin Orság, Alžběta Stolleová, Jan Tábořský.

-map-

... a tento týden...

17. LISTOPADU

Aula PF UP, tř. 17. listopadu 6, 20.00 hod.: Neřež & Jarek Nohavica j. h. – po loňském mimořádném úspěchu CD Divné století J. Nohavici, přijíždí do Olomouce folkový bard s obnovenou kapelou Z. Vřešťála a V. Sázkavského Neřež (Nerež).

18. LISTOPADU

Bývalá studovna FF UP, Křížkovského 10 (Katedra romanistiky, 1. posch.), 9.30 hod.: Přednáška na téma: Moderní komunikační kanály v bankovní sféře (přednáší J. Kala, předseda představenstva a ředitel Expandia banka, a.s.).

Knihovna Alergologické kliniky FN (2. patro), 14.30 hod.: Seminář: Imunologie intracelulárních patogenů. Přednáší: doc. RNDr. A. Macela, CSc. (ÚI VLA JEP Hradec Králové).

Katedra geografie PŘF UP, tř. Svobody 26, učebna Z (1. patro), 15.00 hod.: Přednáška na téma: Povodně a ochrana před nimi (přednáší ing. A. Kurfřst, ředitel závodu Povodí Moravy Olomouc).

Katedra botaniky PŘF UP, 17.00 hod.: Přednáška na téma Lišejníky – stále záhadné organismy (přednáší Mgr. R. Detinský, Botanický ústav AV ČR).

21. LISTOPADU

Sportovní hala FTK UP, 10.00 hod., 14.00 hod.: volejbal SK UP – Letovice, muži NL,
Sportovní hala FTK UP, 15.00 hod.: volejbal SK UP – Nový Jičín, starší dorostenky P-ČR,
Sportovní hala FTK UP, 17.00 hod.: volejbal SK UP – Liberec, ženy extraliga,
Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: volejbal SK UP „B“ – Hradec Králové, ženy I. liga,
Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Loko Krnov, ženy II. liga.

22. LISTOPADU

Sportovní hala FTK UP, 9.00 hod.: volejbal SK UP „B“ – Hradec Králové, ženy I. liga,
Sportovní hala FTK UP, 11.00 hod.: volejbal SK UP – Nový Jičín, starší dorostenky P-ČR,
Sportovní hala FTK UP, 10.00 hod.: basketbal SK UP – BK NH Ostrava, ženy II. liga,
Sportovní hala FTK UP, 12.30 hod.: házená SK UP – Sokol Kobylisy, ženy I. liga.